

**Dyddiad /Date:**  
**Gofynnwch am/Please ask for:**  
**Llinell uniongyrchol/Direct line:**  
**Ebost/Email:**

15 Ebrill 2021  
Daniel Hurford  
029 20468615  
daniel.hurford@wlga.gov.uk



At:  
Arweinwyr Grwpiau  
Cadeiryddion Cynghorau  
Cadeiryddion Pwyllgorau Gwasanaethau Democrataidd

cc Cyngor CLILC, Prif Weithredwyr a Phenaethiaid Gwasanaethau Democrataidd

Annwyl gydweithwyr,

## Amrywiaeth mewn Democratiaeth

Wrth i'r sylw yn amlwg ganolbwyntio ar etholiadau'r Senedd mewn ychydig dros fis, mae'n bwysig ein bod yn edrych ymlaen ac yn dechrau cynllunio ar gyfer etholiadau lleol ym mis Mai 2022.

Un o negeseuon allweddol Academi Arweinyddiaeth CLILC yw 'rydych angen bod yn ddigon cyffredin i fod yn gynghorydd, ond hefyd yn ddigon arbennig i fod yn gynghorydd.'

Does dim amheuaeth bod cynghorwyr wedi bod yn arbennig yn ystod y deuddeg mis diwethaf o'r pandemig coronafeirws. Ond i fod yn 'gyffredin', mae cynghorwyr hefyd angen bod fel y bobl maent yn eu cynrychioli ac adlewyrchu amrywiaeth y cymunedau a wasanaethir ganddynt. Er gwaethaf camau ac ymgyrchoedd blaenorol, mae cynnydd wedi bod yn araf ac rydym i gyd yn cydnabod bod yna ddiffyg amrywiaeth yn ein cynghorau.

Rydym angen mwy o ferched, mwy o bobl ifanc, mwy o bobl Dduon, Asiaidd a Lleafrif Ethnig, mwy o ymgeiswyr anabl a LGBTQ+ yn sefyll yn 2022.

Felly, mae CLILC wedi ymrwymo i wneud newid sylweddol mewn amrywiaeth llywodraeth leol yn etholiadau lleol 2022. Roedd Cyngor CLILC wedi cymeradwyo'r adroddiad Amrywiaeth a Democratiaeth sydd wedi'i amgau mewn cyfarfod arbennig yn gynharach y mis hwn. Mae'r gwaith yn gwblhad gwaith gweithgor trawsbleidiol ac yn adeiladu ar y cynlluniau gweithredu ac uchelgeisiau cynghorau a phartneriaid.

Dr Chris Llewelyn  
Prif Weithredwr  
Chief Executive

Cymdeithas Llywodraeth  
Leol Cymru  
Tŷ Llywodraeth Leol  
Rhodfa Drake  
CAERDYDD CF10 4LG  
Ffôn: 029 2046 8600

Welsh Local Government  
Association  
Local Government House  
Drake Walk  
CARDIFF CF10 4LG  
Tel: 029 2046 8600

wlga.cymru  
wlga.wales

@WelshLGA

**Croesawn ohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg a byddwn yn ymateb i ohebiaeth yn yr un iaith.  
Ni fydd defnyddio'r naill iaith na'r llall yn arwain at oedi.**

We welcome correspondence in Welsh and English and will respond to correspondence in the same language.  
Use of either language will not lead to a delay.

Roedd trafodaeth Cyngor CLILC yn angerddol ac yn flaengar ac roedd yna gefnogaeth unfrydol ar gyfer camau cydweithredu chyfunol ar draws y teulu llywodraeth leol ac o fewn pleidiau gwleidyddol.

Bydd CLILC yn bwrw ymlaen gyda nifer o gamau yn genedlaethol ac rydym eisoes wedi lansio gwefan <https://www.byddwchyngyngorydd.cymru/>. Fel Arweinwyr Grŵp, byddwn yn gwneud sylwadau i bleidiau gwleidyddol i gymryd camau a gwneud cynnydd a byddwn hefyd yn cyflwyno'r achos i Lywodraeth Cymru a'r Panel Taliad Cydnabyddiaeth Annibynnol y dylai cynghorwyr gael hawl i 'grantiau ailsefydlu' (a elwir yn daliadau dileu swydd) os byddant yn colli eu sedd mewn etholiad.

Roedd y Cyngor yn cydnabod y gwaith amrywiaeth sydd eisoes ar y gweill yn lleol ond roedd yn galw am gamau lleol ar y cyd ac uchelgeisiol. Felly, byddem yn ddiolchgar os gallech weithio gyda'ch cydweithwyr gwleidyddol a blaenoriaethu camau lleol, gan hybu'r lwfansau a dderbynnir gan aelodau a datblygu datganiadau 'Cyngor Amrywiol' erbyn yr haf.

Mae lwfans Aelodau yn chwarae rôl ganolog i annog mwy o amrywiaeth; gall rhai cynghorwyr gael eu heffeithio yn anghyfartal os ydynt ar incwm isel neu â chyfrifoldebau gofalu. Mae llawer o gynghorwyr yn cael eu anghymell rhag hawlio eu hawl llawn i lwfansau, fel ad-daliad costau gofal neu deithio, oherwydd pwysau gan gyfoedion neu'r cyhoedd. Felly, roedd Cyngor CLILC yn unfryd ein bod angen mabwysiadu diwylliant ble mae holl gynghorwyr yn cael eu hannog a'u cefnogi i hawlio unrhyw lwfans neu dreuliau angenrheidiol sydd ganddynt hawl iddynt, ac rydym yn gofyn i chi arwain ac annog y diwylliant hwn yn lleol.

Roedd Cyngor CLILC hefyd yn cytuno'n unfrydol y dylai holl gynghorau ymrwymo i ddatganiad erbyn Gorffennaf 2021 ar ddod yn 'Gynghorau Amrywiol' yn 2022, i ddarparu ymrwymiad clir, cyhoeddus i wella amrywiaeth. Mae'r adroddiad yn cynnwys Datganiad 'amlinellol' i:

- Ddarparu ymrwymiad clir, cyhoeddus i wella amrywiaeth;
- Dangos diwylliant agored a chroesawgar i bawb;
- Ystyried amrywio amseroedd cyfarfodydd y cyngor a chytuno ar gyfnodau toriad i gefnogi cynghorwyr gydag ymrwymadau eraill; a
- Paratoi cynllun gweithredu gweithgaredd cyn etholiadau lleol 2022.

Fodd bynnag, mae'n bosibl y bydd Cynghorau yn dymuno cynnal camau neu ymrwymadau pellach o fewn eu Datganiadau yn unol â blaenoriaethau lleol.

Roedd Cyngor CLILC wedi trafod rhinwedd camau cadarnhaol ac roedd yna gefnogaeth i ddefnyddio cwotas gwirfoddol mewn etholiadau lleol; mae hyn yn fater i grwpiau a phleidiau lleol, ond ble mae camau gwirfoddol wedi eu mabwysiadu yn y gorffennol, bu cynnydd sylweddol o ran cydbwysedd rhwng y rhywiau. Roedd CLILC hefyd yn unfryd gytûn y dylai cynghorau osod targedau i gynrychioli'r cymunedau a wasanaethir ganddynt yn yr etholiadau nesaf.

Bydd gwaith amrywiaeth lleol Cynghorau yn cael ei gefnogi gan godi ymwybyddiaeth yn genedlaethol, cyhoeddusrwydd a chefnogaeth drwy CLILC a Llywodraeth Cymru. Bydd

**Croesawn ohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg a byddwn yn ymateb i ohebiaeth yn yr un iaith.  
Ni fydd defnyddio'r naill iaith na'r llall yn arwain at oedi.**

**We welcome correspondence in Welsh and English and will respond to correspondence in the same language.  
Use of either language will not lead to a delay.**

swyddogion CLILC yn cyfarfod Penaethiaid Gwasanaethau Democrataidd ym mis Ebrill i rannu syniadau a dulliau ar gyfer datblygu Datganiadau Cyngor Amrywiol Lleol.

Rydym yn hyderus y byddwch yn rhannu ymrwymiad Cyngor CLILC ac yn edrych ymlaen at weithio gyda chi i hybu Amrywiaeth a Democratiaeth a chyflawni ein huchelgais a rennir i sicrhau bod siambrau ein cynghorau yn adlewyrchu amrywiaeth y cymunedau a wasanaethir ganddynt yn well yn dilyn etholiadau lleol 2022.

Yn ddiffuant,



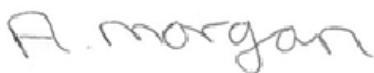
Cyng Huw David  
**Swyddog Llywyddu  
CLILC**



Cyng Mary Sherwood  
**Cydlfarydd Cydraddoldeb  
CLILC a Chydgadeirydd  
Gweithgor**



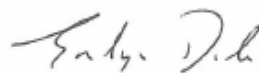
Cyng Susan Elsmore  
**Cydlfarydd  
Cydraddoldeb CLILC a  
Chydgadeirydd  
Gweithgor**



Cyng Andrew Morgan  
**Arweinydd CLILC**



Cyng Hugh Evans  
**Arweinydd Grŵp  
Annibynnol CLILC**



Cyng Emlyn Dole  
**Arweinydd Grŵp Plaid  
Cymru CLILC**



Cyng Peter Fox  
**Arweinydd Grŵp  
Ceidwadwyr CLILC**

**Croesawn ohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg a byddwn yn ymateb i ohebiaeth yn yr un iaith.  
Ni fydd defnyddio'r naill iaith na'r llall yn arwain at oedi.**

We welcome correspondence in Welsh and English and will respond to correspondence in the same language.  
Use of either language will not lead to a delay.